

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

De S. Saba martyre Gottho.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

À Godeberta fiebant, petijt se ad eius tumulum adduci. Eò perlata, & iuxta sepulcrum deposita, instanter petijt à Domino per eam sibi subueniri. Erumpebant à pectore suspiria, ab oculis lachrymæ, ab ore non tam verba, quæ formare perfectè non poterat, quàm ululatus. Et ecce repente euanescit paralysis, vident oculi, patefcunt aures, lingua laxatur in voces, abit domum incolumis Imperia, gratias agens Deo & sanctæ virgini Godebertæ.

Iam verò redibat anniuersarius migrationis eius dies: nec dici satis potest, qua exultatione à fidelibus exceptus, qua deuotione celebratus sit. Videre licebat vndiquè concurrentem turbam promiscui sexûs, clericos, monachos, virgines vno animi parique consensu sanctæ virginis concelebrare memoriam. Peracto autè solenni Missarum officio, post multiplices Deo & sanctæ Godebertæ redditas gratiarum actiones, omnes abscedunt, custodes quoque templi, omnibus ferè extinctis luminaribus, clausisque ostijs, cibum sumpturi domum se conferunt. A prandio complures, vt gratias agant, redeunt ad templum, aperiunt fores, & ecce lampades & cereos, quos extinxerant, diuinitus accensos conspiciunt. Erumpunt omnes in laudem Dei, concurrunt ad sanctæ virginis oratorium, vna cernitur omnium deuotio & ingens gaudium pro tam stupendo miraculo. Adiungitur aliud præclarior. Lampades enim & cerei sic accensi, absque aliqua olei vel ceræ diminutione septem indè sequentibus diebus, teste omni populo illo, mirabiliter arserunt. Curatus est ab eadem virgine etiam Gregorius paralyticus, penè iam exanimis: curatus est Harneus cæcus: facta sunt alia permulta miracula. Nos iam, dilectissimi, in vera confessione & minimè simulata pœnitentia, multisque precibus faciem Domini præueniamus, vt virginis huius sanctissimæ meritis perueniamus ad vitam sempiternam: præstante Domino nostro IESV Christo, qui viuuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Cap. 9.
Celebratur anniuersarius dies eius.

Insigne miraculum.

Item aliud.

SANCTI SABÆ GOTTHI VITA ET MARTYRIUM, CONSCRIPTA AB ECCLESIA GOTTHICÆ. Habetur autem in Simeone Metaphraste.

Sabæ Dei, quæ est in Gotthia, Ecclesiæ Dei, quæ est in Cappadocia, & omnibus Ecclesiæ Catholice Christianis, vbiqûe gentium habitantibus, misericordia, pax & charitas Dei patris & Domini nostri Iesu Christi implicatur. Quod à beato Petro dictum est: In omni gēte, qui timet Deum & operatur iustitiam, acceptus est ei: nunc etiam verum esse declaratur. Hoc enim in beato Saba confirmatum est, qui est martyr Dei & Domini nostri Iesu Christi. Cum enim genere Gotthus esset, & in Gotthia in medio generationis prauæ atque peruersæ vitam ageret, ita viros imitatus est sanctos, & cum ipsis omni genere virtutum Christum coluit, vt in mundo tanquam stella fulgeret. Iam indè enim ab ipsa infantia Domini nostri Iesu Christi religionem complexus, eam virtutem perfectam existimauit, vt in filij Dei cognitione in virum perfectum euaderet. Verum quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, strenuè aduersus hostem pugnans, & huius vitæ malis superior existens, atque pacem cum omnibus habens, ad supernæ vocationis brauium peruenit.

11. Aprilis.

Act. 10.

Genus S. Sabæ.

Rom. 8.

Viri sancti virtutes & exercitia.

Gal. 5.

Memoriæ igitur & adificationis piorum gratia, nos, posteaquam in Domino conqueiuit, tacere & quiescere nequaquam permittimur: sed ad præclara ipsius facta conscribenda impellimur. Fuit enim fide rectus, religiosus, ad obediendum in omni iustitia promptus, mitis, imperitus sermone, non autem scientia, cum omnibus pacificus, pro veritate loquens, os idololatriæ obstruens: non superbus, sed (quod humiles decet) subiectus: quietus, non autem petulans in loquendo: ad omne opus bonum propensissimus: psallens in Ecclesia, eiusque magnam curam gerens: pecuniam possessionesque despiciens, nisi quatenus necessitas exigebat: sobrius, omnibus in rebus continens, à femininarum abhorrens consuetudine, precationibus & ieiunijs quotidie incumbens, ab inani gloria alienus, omnes ad rectè viuendum incitans, quæ ex virtute atque officio sunt, exequens, fugiensque contraria: integram denique fidem, quæ per dilectionem operatur, obseruans, ac nunquam desinens in Domino cum libertate loqui. Neque enim semel, sed sæpè, antequam pro fide martyrio coronaretur, re ipsa seipsum veræ pietatis acerrimum defensorem ostendit.

Cum

Cum enim Gothiæ principes & magistratus cœpissent Christianos homines infestari, & cogere ut ederent ea, quæ essent idolis immolata, & Gentiles quidam consiliū illud inissent, ut Christianis propinquis suis pro immolatis, quæ immolata non essent, proponerent, quò propinquos suos seruari, persecutoresque deciperent: re cognita, beatus Sabas non solum ipse comedere cibos vetitos recusauit, sed in medium prodiens, protestatus est omnibus: Si quis, inquit, ex carnibus illis comederit, Christianus esse non potest. Atque ita cauit, ne omnes in diaboli laqueum inciderent. Hæc de causa, qui fraudem hanc moliebantur, eum ex illo vico expulerunt: sed postea reuocârunt. Ceterum cum rursus mota esset persecutio, quidam ex eiusdem vici gentilibus victimas dæmonibus offerentes, iureiurando volebant affirmare, neminem in vico suo Christianum hominem reperiri. Verum Sabas cum fiducia iterum in medium prodiens, & ad confessum illorum accedens: Nemo, inquit, pro me iuret: ego enim Christianus sum. Denique, instante persecutore, prædicti Gentiles, celatis propinquis suis, iurârunt, non esse in vico suo, nisi vnum Christianum. Quo audito, Princeps iniquitatis iussit, vnum illum (hic autem erat beatus Sabas) adduci. Et cum esset adductus, ex ijs, qui circumstantabant, quæsiuit, quid ille haberet in bonis. Cumque respondissent, nihil amplius, quam id, quo erat indutus, contempsit eum vir iniquus: Neque prodesse, qui eiusmodi est, inquit, nec obesse potest. Atque ita locutus, iussit eum extrudi.

Post autem cum ingens rursus in Gothiâ peccatoribus persecutio moueretur, & sanctus Paschæ dies appropinquaret, ad aliud oppidum voluit proficisci, ut cum Guttica presbytero sanctum illum diem celebraret. Sed iter facienti vir illi magnus, aspectuque splendide apparuit, & dixit ei: Reuerte, & vade ad Sansalam presbyterum. Sabas autem respondit: Abest, inquit, Sansala. Fugerat enim propter persecutionem, & in Romania commorabatur: sed tunc propter diem Paschæ domum redierat. Quamobrem Sabas, cum eius reditum ignoraret, ita responderat, & ad Gutticam presbyterum ire contendebat. Verum cum mandato illius magni viri à se conspecti parere nollet, repente cum serenum tunc esset, magna niuis copia terræ faciem sic occupauit, ut iter intercluderetur, & Sabas progredi non posset. Intellexit igitur se Dei voluntate ab itinere prohiberi, iubentis, ut ad Sansalam presbyterum se conferret. Quare Deo gratias agens, reuersus est: & cum gaudio Sansalam conueniens, narrauit ei & alijs compluribus id, quod in via perspexerat. Simul igitur Paschæ diem celebrârunt. Ceterum tertia post celebrationem nocte ecce ex impiorum decreto Atharidus, Rhodesti reguli filius, cum magna impiorum latronum manu in pagum irruit: & cum domi suæ Presbyterum dormientem offendisset, eum vinciri iussit simul cum Saba, quem è lectulo nudum sustulerant. Ac Presbyterum quidem in curru collocârunt: Sabam autem nudum, ut erat genitus, per spinas, quas repente inciderant, pertraxerunt comprimentes eum, & fustibus ac flagellis verberantes: ad eum erant aduersus Dei seruos immites ac saui.

Sed hostium crudelitas viri iusti patientiam ac fidem exercuit. Cum enim dies aduenisset, in Domino glorians, persecutores suos allocutus est ad hunc modum: Nonne me per loca aspera & spinosa nudum & sine calceis pertraxistis? Cernite, an pedes mei læsi sint: vtrum in corpore meo appareant verberum signa, quæ mihi infixistis. Videntes illi nullum in eius carne vestigium extare crudelitatis suæ, sublatum axem super humeros eius imposuerunt, & ad extremas axis partes manus ipsius extenderunt, pedesque similiter ad alterum axem alligârunt: & denique super axes ipsum projicientes, ut humi supinus iaceret, effecerunt: nec prius eum torquere desisterunt, quam maxima noctis pars præterisset. Verum, ministris dormientibus, mulier accessit, & soluit eum. Nocte enim excitata fuerat, ut domesticis cibum pararet. Ille verò solutus, eodem in loco mansit intrepidus cum muliere, & eam adiuuabat. Sed posteaquam illuxit, re cognita, crudelis Atharidus manus eius vinciri iussit, eumque ad trabem domus suspendi.

Nec multò post venerunt quidam ab Atharido missi, & cibos idolis immolatos attulerunt, sic Presbyterum & Sabam alloquentes: Hæc vobis magnus Atharidus mittit, ut comedatis, & animas vestras à morte liberetis. Hæc nos, respondit Presbyter, non edimus. neque enim nobis licet. Quamobrem Atharidum cohortamini, ut nos potius iubeat crucifigi, aut alio genere mortis interfici. Beatus autem Sabas: Quis, inquit, hæc misit? Responderunt: Dominus Atharidus. Vnus, inquit Sabas, est Dominus Deus, qui in cælis est. Impuri & profani sunt isti perditionis cibi, quemadmodum & Atharidus ipse, à quo missi sunt. Itaque loquente Saba, vnus è seruis Atharidi ira inflammat, vas in sancti viri pectus coniecit tanto cum impetu, ut omnes, qui aderant, crederent cum statim

Sinceritas
sancti viri.

Mortis &
pœnarum
contemptus.

Contemni-
tura à iudice
propter pau-
peratatem.

Rapitur nu-
dus è lectu-
lo, & dire-
affligitur.

Crudele
supplicium.

Item aliud.

statim interiturum. Verum ille pietatis studio vulneris dolorem superans: Nunc, inquit, minister, arbitraris ictu me tuo sustulisse? Sed ita habeto, me adeo non doluisse, ut mihi videaris lanæ vellus in me coniecisse. Cuius rei perspicuum illud indicium fuit, quod nec exclamavit, neque, ut in dolore fieri solet, ingemuit, neque vllum in eius corpore plagæ vestigium apparuit.

Tunc, his omnibus cognitis, Atharidus eum iussit interfici: & iniquitatis ministri, dimisso Sanfala presbytero, Sabam ad fluvium, qui vocatur Musæus, & eum suffocarent, traxerunt. At beatus vir præcepti Domini memor, & proximum diligens sicut seipsum: Quid, inquit, peccavit Presbyter, quia mecum non moritur? Non est tuum, responderunt ministri, istud præcipere. Tunc ille in exultatione Spiritus sancti exclamavit, ac dixit: Benedictus es, Domine, & laudabile nomen filij tui in secula, Amen: quoniam Atharidus quidem se ipse morte damnavit, atque interitu sempiterno, me autem ad vitam mittit perpetuam. Sic enim tibi complacuit in seruis tuis, Domine Deus noster.

Et cum duceretur, nunquam cessavit Deum collaudare, dignas non putans afflictiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ in Sanctis reuelabitur. Cum autem ad fluminis ripam ductus esset, ministri inter se: Cur non, inquit, dimittimus hominem hunc innocentem? Nunquam enim Atharidus hoc est resciurus. Sed beatus Sabas dixit ad eos: Quid nugamini, ac non potius facitis id, quod vobis est imperatum? Ego video id, quod vos non potestis intueri. Ecce stant eregionè, qui me suscepturi sunt in gloria. Tunc cum ad aquam perduxerunt gratias agentem Deo, atque eum collaudantem, (Spiritus enim eius ad finem vsq; non destitit id facere) & in flumen proiectum, ligno, quod eius collo alligauerant, in profundo suffocârunt. Atque ita per lignum & aquam defunctus, in se verum salutis Symbolum expressit. Erat autem annorum octo & triginta. Martyrio coronatus est quinta die sabbati post Pascha, id est, pridie idus Aprilis. Valentiniano & Valente Imperatoribus, Consulatum gerentibus Modesto & Arintheo.

Deinde extraxerunt illum ex aqua homicidæ, & insepultum reliquerunt. Verum nec fera, nec volucres eius reliquias attigere, sed à pijs fratribus seruata sunt, easque clarissimus Dux Iossoranus Deum colens, missis viris fide dignis, è loco barbaro in Romaniam transtulit, & preciosum patriæ suæ munus, & fructum fide gloriosum misit in Cappadociam ad vestram religionem, Domino gratiam suam ijs, qui sustinet & timent ipsum, largiente. Quamobrèm, qua die Martyr coronatus est, sacrificantes, hoc reliquis fratribus nunciate, ut in omni Catholica atque Apostolica Ecclesia exultantes, collaudent Dominum, qui proprios seruos suos elegit. Salutate omnes Sanctos. Salutant vos hi, qui nobiscum persecutionem patiuntur. Ei autem, qui potest nos omnes gratia & benignitate sua in caeleste regnum perducere, gloria, honor, imperium, maiestas cum vniuerso Filio, & sancto Spiritu in secula seculorum, Amen.

Is fuit annus Christi 373. iuxta Onuphriū.

VITA ALFERII PRIMI ABBATIS CAVENSIS PROPE NEAPOLIM, A QUODAM EIVS FERÈ AQUALI DOCTO VIRO, & UT VIDETUR, ABBATE EDITA. VTRUM SIT IN SANCTOS RELATUS, IGNORO.

PROLOGVS AVTHORIS NON SOLVM IN ALFERII, sed etiam Leonis, Petri atque Constabilis (quorum historias suis locis Lector reperiet) eiusdem cænobij venerabilium Abbatum, Vitas.

Sicut iuxta diuinæ sententiæ Veritatis, lucerna ad hoc accenditur, ut Matth. 5. super candelabrum posita, lumen domum intransibus præbeat, bene prolate sententiæ virtutem exequimur, si sanctorum virorum exempla ad minorum formam altius subleuemus. Ex alto quidem suæ reuelationis ad instar ignis, quò longius lumen proferunt, inuitare eos, quos illustrant, melius possunt. Magna quidem cum fuerint, & nesciuntur, magnum, quod habent, lumen non proferunt: quia in imis locis & abditis occultantur. Et forsàs è idcirco abscondi sub modio lucerna dicitur, quia ij, qui sanctorum lucidam conuersationem sciunt, pro perfecta mensura illorum, quam continet, modij nomine designantur. Ex inferiori verò parte exprimentur, quando scita abscondunt, quia per meritum in imo & abiecto loco se cõstituant. Hinc

Nun etiam